

La inquietud social d'Antoni Forrellad

per Rogeli Duocastella. Director d'ISPA

Col·laboro amb goig en aquest número de la Revista "Quadern", de Sabadell, no tan sols perquè m'han invitat a participar-hi, sinó perquè m'agradarà dir coses sobre el meu amic Antoni, que ens ha deixat suara, com a homenatge pòstum a aquest gran patriota sabadellenc i català.

Curiosament, la meua relació forta amb Antoni Forrellad no va ésser mentre vaig estar a Sabadell durant tres anys, de vicari, sinó molt posteriorment, amb motiu de la meua dedicació exclusiva a la tasca social, uns deu anys després de la meua estada a aquesta ciutat. És a dir que la meua relació amb Antoni Forrellad no va tenir un caràcter religiós, com era propi del meu estat quan era a Sabadell, sinó totalment social, a partir de l'any 1955, després del meu retorn de París, quan ja havia deixat la praxi de la vida parroquial per a dedicar-me plenament a la recerca social i a la promoció de l'acció social. Durant la meua estada a la capital del Vallès, més aviat va ésser amb la família Forrellad amb qui vaig tractar més, ja que -si no recordo malament-l'Antoni, aleshores plenament dedicat a l'activitat d'enginyer industrial, estava molt sovint absent de la ciutat.

Fou l'any 1956, arran del meu retorn de França, quan vaig dedicar-me en exclusiva a l'acció social, començant per

l'estudi de la situació social dels suburbis de Barcelona, que va durar tot un any i que va acabar amb una Setmana, que vàrem dir-ne "dels Suburbis", en la qual va participar la flor i nata -com se sol dir- de la ciutat, i va tenir per objecte sensibilitzar els barcelonins al voltant del que en Candel, anys més tard, anomenava "els altres catalans". Aquell mateix any vaig ésser sol·licitat per Antoni Forrellad per anar a donar una sèrie de conferències a la naixent Associació Catòlica de Dirigents, de Sabadell. Aleshores, quasi cada setmana, recordo que anava un vespre a Sabadell per donar una conferència a un bon grup de personalitats, ex-feligresos els uns, responsables d'entitats socials, amb els quals vàrem anar creant un caliu i una mentalitat d'acció social que va donar excel·lents fruits. I va ésser justament l'Antoni Forrellad el qui va provocar aquestes reunions o cercles d'estudis, com en dèiem aleshores, els quals van anar encaminats immediatament a l'acció social. Acció social que anà madurant i que va donar lloc a dues grans realitzacions, que jo recordo molt bé. La primera va ésser l'establiment o promoció d'una colla d'escoles i guarderies per als fills dels immigrants que vivien als barris perifèrics de la ciutat.

Jo ja estava a Madrid, sol·licitat per l'Episcopat espanyol per dur a terme un programa d'acció social a través de Càritas, que era l'única organització pròpiament d'acció social que hi havia al nostre país, quan vaig rebre de nou la seva visita, i vàrem renovar els contactes amb Antoni Forrellad, junt amb d'altres amics d'ell i meus, com eren els Cirera, els Moragas, etc. S'havien assabentat que jo estava ficat entre altres coses, en la promoció d'habitatges, a Barcelona i a Madrid. Era un temps en què al nostre país hi havia una manca molt gran d'habitatges econòmics per tota la gent treballadora immigrada que anava arribant a les grans ciutats, durant la dècada 1950-1960. Era l'època en què s'havia creat, per ajudar a resoldre aquest problema des de l'angle estatal, la "Obra Sindical del Hogar". En aquells anys, l'Església s'havia avançat amb actuacions al voltant de l'habitatge: a Barcelona, el Bisbe Modrego, amb les "Viviendas del Congreso Eucarístico" promocionades també per l'A.C. de Dirigents, de la qual el meu amic

Rogeli Duocastella (+ 21-XI-1984).

Joan Vidal havia estat promotor i president; i a Còrdova Fray Albino havia creat una obra a favor de l'habitatge, promocionant tot un barri de nova creació. Pel mateix temps, començant a partir dels 60, jo mateix vaig tenir l'oportunitat d'especialitzar-me bastant en el tema social de l'habitatge, fent viatges d'informació tècnica a Brusel·les i a diversos països, i sobretot, aconseguint l'aportació dels alemanys a través de l'organització MISEREOR, per a fer habitatges en d'altres llocs d'Espanya.

Però sobretot, va ésser a Barcelona, amb la promoció de COBASA (Constructora Barcelonesa SA) i a Madrid, amb el barri de San José de Valderas, -que deu tenir uns 60.000 habitants- quan vaig enfortir aquests contactes i vaig poder compartir les inquietuds de l'Antoni Forrellad per a fer una obra semblant a Sabadell. Aquí vàrem donar-li el nom de "Construccions Sabadellenques SA". Es va crear així l'entitat VISASA (Viviendas de Sabadell SA), però amb una particularitat, ja que no es tractava d'uns constructors que buscaven, a part de l'obra social, reduir el dèficit de necessitats socials, sinó que l'entitat tenia la peculiaritat de ser creada amb l'aportació de tota una bona colla d'industrials que compartien

la mateixa preocupació de facilitar habitatges per als seus treballadors; industrials que, junt amb l'aportació inicial de Caritas Espanyola -ja que era des de Madrid que jo dirigia la Secció Social-, varen constituir aquesta societat sense esperit de lucre, podent així dur a terme una obra realment bonica i eficaç. En primer lloc, habitatges ben construïts -per aquell temps- en barris perifèrics, i de tal categoria, que precisament vàrem tenir problemes amb l'OSH, que no seguia la mateixa línia, tot i essent una empresa estatal, no pas privada. Junta-ment amb l'Antoni Forrellad i altres amics vàrem anar dibuixant les característiques i el disseny d'aquesta societat, de la qual no es retirarien beneficis, sinó que s'invertirien en la mateixa obra, per tal de poder ajudar a resoldre un problema tan angoixós com era, en aquell temps, el de l'habitatge.

No sé exactament el nombre que se'n varen construir, però, sé que l'exercici final d'aquesta acció va suposar uns quants milers d'habitatges.

Aquests eren, doncs, els meus contactes amb aquest home que tenia un alt sentit de preocupació social; contactes que encara vàrem poder renovar més tard, cap a l'any 63, en ocasió de realitzar un estudi sociològic sobre tota la ciutat de Sabadell; estudi que va tenir per objecte fixar ben bé l'ordre de necessitats existents a la ciutat, l'ordre de prioritats filles d'aquestes necessitats, i les polítiques de solució més factibles. Aquest estudi, segons que em digué més tard l'Antoni Forrellad, havia estat cremat en el dipòsit del mateix Ajuntament perquè molestava que es donessin a la llum pública les mancances socials de la ciutat, que eren molt accentuades i no deixaven de ser una realitat que calia posar al descobert; però les autoritats del moment interpretaren l'estudi com una mena d'acusació contra la seva política municipal, quan en realitat només es pretenia mentalitzar els ciutadans sobre les pròpies lacres socials. És una anècdota molt curiosa, que jo vaig saber mes tard per l'Antoni, aquesta actitud de les altres autoritats de Sabadell cremant el document, cosa que confirma una vegada més la tesi que no es pot dir mai la veritat, perquè aquesta és punyent i molesta els que se'n consideren responsables, tot i que, en realitat, no ho siguin mai del tot; ja que els canvis eficients, en política, no són mai obra d'una sola persona, sinó que obeeixen a uns nous camins i a noves

Inauguració dels primers blocs de la Concòrdia (1962).

mentalitats, nascuts del coneixement de les realitats presents.

Em recorda també aquest estudi un fet molt significatiu, i és la gran concentració d'institucions socials de tota mena que hi havia en els districtes centrals de Sabadell, i la gran absència o inexistència d'institucions de promoció social a totes les grans àrees suburbials de la ciutat. Això va fer veure, com a conseqüència, la necessitat d'estendre les institucions culturals i de promoció social a tots els barris.

L'empresari i l'acció social

Després d'aquesta pinzellada històrica sobre els fets dels quals he estat testimoni i actor al mateix temps, voldria dir, ja pensant particularment en la manera d'ésser del senyor Antoni Forrellad -com sempre li havia dit, tot i l'amistat existent- que és difícil de concebre que un home que és, per una part, un bon i un gran empresari, senti, per altra part, una inquietud social tan forta com ell sentia. I és potser aquesta la particularitat personal que voldria ressaltar com a mèrit d'ell: saber conjugar aspectes tan diferents com són l'home d'empresa i l'home social, l'home preocupat pels problemes de la comunitat global de la qual forma part, que, en

aquest cas, era Sabadell.

I un segon tret característic, molt Forrellad, és que tenia sempre la precaució de no afincar-se mai en els alts càrrecs; és a dir, de no quedar-se satisfet mai amb els llores aconseguits o amb els mèrits corresponents a una acció concreta. Ell buscava sempre, al mateix temps, les persones que poguessin substituir-lo, ino amb afany de descarregar-se de responsabilitats, sinó amb el de promocionar d'altres persones en la seva mateixa línia, donant així ocasió d'obrir nous camins i noves possibilitats a l'acció social.

Aquests són, alguns dels meus records en relació amb la meua vinculació amb Antoni Forrellad, els quals reflecteixen, crec que millor que un article apologètic o que un anecdotari amistós, una visió molt particular de la seva personalitat.

Poques setmanes després d'haver-nos tramès aquest treball, mossèn Rogeli Duocastella moria a Barcelona, el 21 de novembre darrer, després d'una llarga malaltia. En pau reposi.
